

Valtiovarainministeriö

Viite: Lausuntopyyntönnne 15.5.2025, diaarinumero VN/11304/2024

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Suomen Veroasiantuntijat ry:ltä (jäljempänä myös ”SVA”) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.

SVA kiittää annetusta lausuntomahdollisuudesta ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

1. Yleiset kommentit muutoksista

SVA pitää yleisesti tärkeänä, että sääntelyä työnantajan maksamista työntekijän oikeudellisen neuvonnan kustannuksista täsmennetään. SVA pitää yleisesti kannatettavana, että aihepiiriä koskevaa lainsäädäntöä täsmennetään verotuskäytännön selkeyttämisen, ennustettavuuden ja yhdenmukaisuuden edistämiseksi. SVA tukee siten yleisesti ehdotettuja muutoksia tuloverolakiin ja verotusmenettelystä annettuun lakiin, sillä SVA:n näkemyksen mukaan muutokset yleisesti ottaen edistävät edellä mainittuja tavoitteita.

SVA pitää myös yleisesti kannattavana, että lahjoitusvähennystä laajennetaan.

SVA esittää jäljempänä seuraavat yksityiskohtaisemmat kommentit muutosluonnoksen tietyistä kohdista.

2. Tarkemmat kommentit luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Työnantajan maksamat työntekijän oikeudellisen neuvonnan kustannukset

SVA:n näkemyksen mukaan esitys työnantajan maksamien työntekijän oikeudellisen neuvonnan kustannusten säätämisestä verovapaaksi eduksi on perusteltu ja kannatettava.

Työntekijälle aiheutuneiden, työnantajan korvaamien oikeudenkäyntikulujen veronalaisuudesta ei ole aiemmin ollut verolainsäädännössä erityissäännöksiä, eikä aiheeseen liittyen ollut julkaistua oikeuskäytäntöä ennen päätöstä KHO 2023:116. Näin ollen rajanvedot veronalaisuudesta ovat aiemmin perustuneet lähinnä Verohallinnon viranomaistoiminnassa muodostuneeseen verotuskäytäntöön ja tähän perustuvaan Verohallinnon syventävään vero-ohjeeseen¹.

Aiemmassa verotuskäytännössä on katsottu, että oikeudenkäynnistä aiheutuvat kulut voidaan tietyissä tilanteissa katsoa työntekijän työtehtävien suorittamisesta aiheutuviksi kuluiksi, vaikka ne pääsääntöisesti katsotaankin työntekijän henkilökohtaisiksi elantomenoiksi. Päätöksen KHO 2023:116 valossa työnantajan korvaamia oikeudenkäyntikuluja rikosasiassa, jossa työntekijä on henkilökohtaisesti vastaajana, on pidettävä työntekijän veronalaisena palkkatulona, vaikka teko oli tapahtunut osana työtehtävien suorittamista.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi tuloverolakiin säännös, jonka mukaan työnantaja voi tiettyjen edellytysten täytyessä kustantaa työntekijän oikeudellista neuvontaa ilman, että siitä muodostuu työntekijälle veronalaista etuutta. Tämä koskee olosuhteita, joissa oikeudellinen prosessi liittyy työntekijän työtehtävien suorittamiseen, eikä työntekijän ole ollut ilmeistä mieltää toimintaansa lainvastaiseksi jo tekohetkellä.

SVA:n näkemyksen mukaan on kannatettavaa, että esityksellä muutetaan korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun KHO 2023:116 aiheuttamaa kiristystä aiempaan verotuskäytäntöön. Ratkaisussa työnantajan maksamat oikeudenkäyntikulut katsottiin veronalaiseksi tuloksi, vaikka teko oli tapahtunut työtehtävien yhteydessä. SVA katsoo, että nyt ehdotettu säännös selkeyttää oikeustilaa ja mahdollistaa työnantajalle tuen tarjoamisen oikeudellisen neuvonnan muodossa työntekijöille tilanteissa, joissa työntekijän on syytettynä työtehtävien seurauksena.

Esitys tunnistaa työnantajan intressin suojella työntekijöitään oikeudellisissa asioissa, jotka liittyvät työtehtävien suorittamiseen. Tämä on tärkeää, jotta työntekijä voi keskittyä tehtäviinsä ilman tarpeetonta pelkoa henkilökohtaisista oikeudellisista seurauksista. Tämä korostuu erityisesti tietyillä toimialoilla, kuten journalistisella alalla, jossa sananvapauden ja riippumattomuuden turvaaminen on elintärkeää, tai sosiaali- ja terveysalalla tai turvallisuusalalla, jossa työskentelevät henkilöt voivat joutua oikeudellisiin prosesseihin työhönsä liittyvistä päätöksistä tai toimista. Näissä tilanteissa työnantajan mahdollisuus tukea työntekijää oikeudellisen neuvonnan kustannukset kattamalla on keskeistä työntekijän oikeusturvan ja työhyvinvoinnin kannalta.

SVA:n näkemyksen mukaan ehdotetun tuloverolain 69 e §:n 1 momentin 1 kohdassa esitetyn edellytyksen tulkinta työnantajan intressistä sekä 2 kohdassa esitetyn edellytyksen tulkinta siitä, milloin asia on aiheutunut työtehtävien suorittamisen puitteissa, tulisi olla laajaa, eikä jättää epäselvyyttä näiden edellytysten tulkinnasta. Mikäli työnantaja katsoo, että sillä on intressi maksaa oikeudellisen neuvonnan kustannuksia työntekijän puolesta, tulisi tämän jo itessään katsoa olevan osoitus työnantajan intressistä ja täyttää momentin 1 kohdan edellytys. Vastaavasti työtehtävien yhteyden tulisi kattaa kattavasti olosuhteet, joissa tapahtuma liittyy työtehtäviin tai niiden seurauksiin, eikä tulkintaa tule rajata suppeasti esimerkiksi vain varsinaiseen työaikaan tai -paikkaan.

¹ Verohallinnon syventävä vero-ohje 23.6.2021 (dnro VH/6971/00.01.00/2020), Työnantajan työntekijän puolesta maksamien sakkojen ja oikeudenkäyntikulujen verotus, kohta 5.2. Ohje on lausunnon kirjoitushetkellä Verohallinnolla päivitettävänä päätöksen KHO 2023:116 johdosta.

Laaja ja selkeä tulkinta työnantajan intressistä ja työtehtävien yhteydestä voi edistää oikeusvarmuutta ja vähentää hallinnollista taakkaa. Jos edellytyksiä joudutaan arvioimaan suppeasti ja ilman selkeitä linjauksia, voi se johtaa epäyhtenäiseen verotuskäytäntöön ja lisätä ennakkoratkaisuhakemusten ja oikaisuvaatimusten määrää.

Säännöksen soveltaminen ehdotetun pykälän 3 momentissa myös riita-asioihin ja hallinnollisiin seuraamuksiin on SVA:n näkemyksen mukaan perusteltua, sillä työntekijän oikeudellista suojaa tarvitaan laajasti erilaisissa työtehtävistä johtuvissa tilanteissa. Esitysluonnoksen sivulla 30 kuitenkin todetaan, että työntekijän henkilökohtaisessa verotuksessa määrättyyn veronkorotukseen liittyviä oikeudellisen neuvonnan kustannuksia ei voisi korvata verovapaasti, koska työntekijän henkilökohtaisessa verotuksessa määrätty veronkorotus ei ole voinut aiheutua 1 momentin 2 kohdan tarkoittamalla tavalla osana työnantajan antamien työtehtävien suorittamista. Tätä toteamusta SVA pitää perusteettomana ja huonosti tosielämää vastaavana. Työtehtävien suorittamisesta luonnollisesti suoritetaan korvauksena palkkaa, kannustinpalkkiota ja luontoisetuja. Näihin kaikkiin voi liittyä tulkinnanvaraisia verotuskysymyksiä sekä Verohallinnon muuttuvia tulkintoja, kuten tällä hetkellä esimerkiksi henkilöstörahastoerien osalta Verohallinto on päivittänyt henkilöstörahastosta saatavien tulojen verotusta koskevaa ohjetta lyhyen ajan sisään kolmesti. Käytännössä voi esimerkiksi esiintyä tilanteita, joissa ulkomaisen konsernin suomalaiset työntekijät otetaan mukaan konsernin ulkomaiseen kannustinjärjestelmään ja kannustinjärjestelmä ei vastaa suoraan mitään Suomen lain tuntemaa järjestelmää. Olisi kohtuutonta, jos työntekijä ei voisi saada ilman ylimääräistä verokustannusta työnantajan kustantamaa oikeudellista apua tilanteessa, jossa työnantaja on kannustanut työntekijää työtehtäviin kannustinjärjestelmällä, joka kuitenkin aiheuttaa työntekijälle myöhemmin riskin jälkiverosta ja veronkorotuksesta. On myös huomattava, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä hallinnolliset sanktiot on rinnastettu rikosoikeudellisiin rangaistuksiin ja että pahimmillaan henkilökohtainen veroasia voi olla samalla myös rikosasia (veropetos). Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimukset oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamisesta huomioiden ei ole perusteltua, että yksityisen työntekijän asemaa ja mahdollisuutta puolustaa itseään valtion esittämää verovaadetta ja veronkorotusta vastaan vaikeutettaisiin ylimääräisellä verokustannuksella. SVA ehdottaa, että esitysluonnoksen sivulla 30 oleva maininta poistetaan ja sen sijaan todetaan, että työntekijän henkilökohtaisessa verotuksessa aiheutuva veronkorotuksen uhka on voinut aiheutua työtehtävien suorittamisesta silloin kun veroasia koskee työnantajan tarjoamaa palkkaa, kannustinjärjestelmää tai luontoisetua.

Ehdotetun tuloverolain 69 e §:n 2 momentissa täsmennetyt oikeudellisen neuvonnan kustannukset (asian selvittämisestä, esitutkinnasta, syyteharkinnasta, sovintoneuvottelusta ja oikeudenkäynnistä työntekijälle aiheutuvat kustannukset) tulisi huomioida mahdollisimman laajasti, eikä SVA:n näkemyksen mukaan ole kannatettavaa rajata laissa määriteltyjä kustannuksia liian yksityiskohtaisesti.

Näin ollen, edellä esitetyt kommentit ja SVA:n veronkorotusta koskevien perusteluiden muutosesitys huomioiden, SVA kannattaa esitystä työnantajan maksamien työntekijän oikeudellisen neuvonnan kustannusten säättämisestä verovapaaksi eduksi.

Lahjoitusvähennys

SVA kannattaa esitystä lahjoitusvähennyksen laajentamisesta. Ehdotus mahdollistaa rahoituksen hankkimisen lahjoitusten kautta ja verovähennyksen aiempaa laajemmalle joukolle lahjoituksensaajia ja lahjoittajia. Tämä tukee kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä ja kannustaa yksityishenkilöitä ja yhteisöjä osallistumaan yhteiskunnallisesti merkittävään toimintaan.

SVA:n näkemyksen mukaan lahjoitusvähennyksen muuttaminen verosta tehtäväksi vähennykseksi luonnollisten henkilöiden osalta tekee siitä tasapuolisemman eri tulotasoilla ja on kannatettavaa, että muutos mahdollistaa vähennyksen myös vain pääomatuloja saaville. Tämä voi laajentaa lahjoittajapohjaa ja voi lisätä lahjoitusten määrää niissä ryhmissä, jotka eivät aiemmin ole voineet hyödyntää vähennystä.

SVA pitää tärkeänä, että Verohallinnon nimeämismenettely on selkeä ja hallinnollisesti kevyt, jotta vähennyskelpoisten lahjoitusten saajaksi voi hakea ilman liiallista hallinnollista taakkaa. Samalla on tärkeää varmistaa, että kasvava verotuki kohdistuu aidosti yleishyödylliseen toimintaan.

Näin ollen, edellä esitetyt kommentit huomioiden, SVA kannattaa esitystä lahjoitusvähennyksen laajentamisesta.

Helsingissä 25. päivänä kesäkuuta 2025

Suomen Veroasiantuntijat ry

Heikki Wahlroos, hallituksen puheenjohtaja

Heidi Viikari, jäsen